



Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine
professoris**

Sermones Estiuales De Tempore

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Sermo tertius.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30616

Feria. III. Pentecostes

cōsistit in trib⁹ pfectiōibus q̄ sunt mēoria
intelligētia: et volūtas. In oīb⁹ autō crea-
turis inueni⁹: vñū: vey: et bonū. Eñū aut̄
in creatura rep̄fitat vnitatē appropriatā
p̄nī. vey. p̄tate appropriatā filio: bonū bo-
nitate appropriatā sp̄uiscro. Vel etiā dīci
p̄t q̄ cē rei pductū vel ipsa rei substāta
rep̄fitat potētia appropriatā patri: sp̄s
sapiam appropriatā filio: ordo ei⁹ v̄l vñli-
tas bonitatē appropriatā sp̄uiscro. **L**er-
tio p̄ ratiōis a pprobatoe⁹. Adducit Rich-
ardus p̄mū sententia⁹ dis. h. tripliē fōnem.
Prima. In deo est sūma bonitas h̄ ad sū-
mā bonitatē p̄tinet se sūme cōicare; qz fm̄
Diony. de an gelica hierarchia. Bonū ē
sūj̄ p̄sūs diffusum: h̄ diuina bonitas nō
p̄t sūme se cōicare alicui creature: nec oī-
bus simul: qz nō sūt capaceq̄ infiniti boni
ratis: ergo talis cōicatio ē in ipa deitate:
et sic op̄oret ibi eē pluralitatē p̄sonarum.
Scđa ratio in dīna essentia ē sūma per-
fēctio: h̄ pfecti ē pducere sibi sile in natu-
ra. Nulla aut̄ creatura p̄t eē sūme simili-
lis deo. Iḡ. **T**ertia rō. In deo est sū-
ma charicas: q̄ est ibi p̄sona sūme amāst
p̄sona sūme amata: et summ⁹ amor. Igitur
zc̄. Iste sūt rōnes aliqualit̄ p̄suasione quib⁹
bus tñ aut alijs similib⁹ innitendū nō est
vt credamus h̄ potius ad deū cōuerti de-
bemus: et sic illuminabimur. **E**xemplum
de illis deuotis viris paulo p̄mo hereti-
ta: antonio: hilariō: et agathone: q̄ tam
firmi fuerūt in fide trinitatis q̄ tamē soli
orationi studebāt et būlitatē. **E**nī Rich-
ardus sc̄to victore J̄ha humilitas sola ē que
mēre diuino accedit lumie: celesti q̄q̄ de-
siderio inflāmat et amore.

Eterti⁹ ar. Aud. testimonia brissime
trinitatis quā tamē nō vidist̄: nec vi-
dere potestis in hac vita: h̄ toto corde ē
adorāda. **E**nī dī. lex. Qēm sp̄m nfaz ad
solā referre debem⁹ sūme trinitatē puidē-
tiā et q̄ mūndi elemēta et eoz dispositio pro-
cesserūt sine q̄nō ē armis vel ingenio p̄fi-
dendū. **E**t de veteri iure enucleando. l. pri-
ma. Quicūq̄ autē eā puro corde adorā-
bit saluabitur. **E**nī de peni. distin. iij. Ad
huc instant. Quicūq̄ inuocauerit nomen
dñi salu⁹ erit. Libēter iḡ cōceptari debe-
mus hāc brissimā trinitatē. Audite. Si
q̄s vest⁹ nihil oīno habere posset nisi a re-

ge quē tñ nūc̄ vñdit; nec adhuc vñdere p̄t
Nōne libēter audiret loq̄ d̄ p̄dictōib⁹ h̄q̄
p̄ncipis: et z̄as sepe p̄sideraret. Exponē
a p̄plicā ad diuina trinitatē. **J**ō dīcī Eccl
iij. In oīb⁹ vñs tuis cogita illū.

(Sermo tertius.

Res viii

Et zc̄. Nō nouēt patrē neg-
me J̄o. xv. Et p̄ p̄ns ne
q̄ sp̄m sc̄m: h̄ dīcī de malis q̄ nō h̄nt ve-
rā fidē trinitatē. Hoc aut̄ p̄t intelligi tri-
plicet. **D**rumo p̄ carētiā noticie habitua-
lē informauerit sic vñficatur de infidelib⁹
bus. **S**ecūdo p̄ carētiā noticie actualē
p̄sideratiue: et sic vñficatur de ch̄riani ne-
gligētib⁹. **T**ertio p̄ carētiā noticie effi-
caci affectiue: et sic vñficatur de ch̄riani ma-
lignis et p̄tētib⁹. **D**e p̄mis. p̄s. In tene-
bris ambulant. **D**e sc̄dis. p̄s. Neclierunt
neq̄ intelleixerūt. **D**e tercīs. Luce. vii.
Et vñderēs nō vñdeat: qz nō afficiūt ad
Tres vñnum sunt zc̄. (bonū.
Drim⁹ ar. An p̄ueniēt sūt hoī p̄p̄
sūta rā ardua mysteria fide credenda
q̄ naturalē hoīs factatē excedūt. **O**, nō.
Eteria aialia p̄nt ex naturalib⁹ ad oīa q̄
necessaria sūt ad p̄seq̄ndū finē sūt: q̄ mul-
to maḡ hoī Cōtrariū tñ p̄z̄ de mysterio
trinitatē. **R**ūdet Th. in sū. q̄ gētēles h̄
ē mltū p̄ueniēs qd̄ ondit tripliē rōne.
Prima ē: rō ordinatōis. Ordinamur ei
ad alti⁹ bonū q̄ experiri in hac vita possu-
mus. l. ad clara visionē et fruitionē deitāz.
Enī maḡ. i. Sniap. Res q̄b⁹ fruēdū ē sūt
p̄r et fili⁹ et sp̄uisc̄tūs. **J**ō op̄ortuit nos mē-
te euocari ad aliquid alti⁹ q̄ rō n̄a p̄tinge-
re possit i p̄nti. **S**cđa ē: rō p̄e cognitio-
nis. **E**uc em̄ solū i p̄nti p̄e deū cognoscī
m⁹ q̄n̄ ipm̄ eh̄credim⁹ sup̄ oē illō q̄d̄ do-
cogitari p̄t ab hoīe. **T**ertia ē: rō dele-
statōis. Noticia nāq̄ diuinoz ē valde de-
lectabil. **H**ec Th. **P**ro fūd. de Aristo.
x. eth. q̄ simonidē q̄ hoī ad imortalia et di-
uina se trahere d̄ q̄ntū p̄t. Et certe felic-
es s̄e q̄ sic faciūt. **D**e q̄b⁹ exponē p̄t illud
Quidq̄ in lib. fasto p̄. Felices amē q̄b⁹ hec
cognoscere p̄mū. Inḡ domos sup̄as sc̄a-
dere cura fuit. **E**u q̄ q̄rit. An p̄ueniēt
Dic r̄n. v̄s. Ex q̄ p̄clude q̄m̄ mltū obli-
gamur dīne bonitatē q̄ nob̄ dignata ē re-

uelare mysteriū trinitatis; cui² fides est certissima et indubitabilis. **U**nī Rich. i. libro de trinitate. Utinā attenderet ius dei. Utinā aduertenter pagabi cum q̄nta p̄ficiē securitate p̄ hac fidē trinitatis ad diuinū iudicium poterim² accedere. Nōne cū om̄i fiducia deo dicere poterim²: Dñe si error est a teipso decepti sum². Razbec fides tatis signis et pdigj̄s p̄firmata est: q̄ no n̄ illi p̄ te fieri p̄t. Et certe a sume sanctitate viris nobis est tradita: et summa et autēta attestatione, pbata teipso coogan/ te et simonē p̄firmata sequitib⁹ signis. Ptz s̄ḡs p̄firma esse debet trinitat⁹ fides. **S**ed hoc nonā dū q̄ sicut d̄r. Iac. ii. Fides sine o/ perib⁹ mortua est. Ha vt etia ibidē dicit. autē mō sapia singularis reluet: q̄r hec q̄d dem sursum: hec vō deorsum: hec in me⁹ dio ordinatissime locata. Si vō ad qd fasctus sit mūndus mediteris/ occurrit rāvci lis benignitas: rābenigna utilitas q̄ erit ingratislmos q̄sq̄ m̄ltitudine et magnis/ tudine bñficior⁹ possit obruere. Potestissi me liquide ex nihil oia: sapientissime pulchra: benignissime utilia sunt creata. Idez in eodē sermonē. **V**ultos nouim⁹ q̄bōis sensibiliō mūndi dēp̄: corosse dederunt his q̄ facta sunt: q̄ modo: vel ad qd fasctas sunt negligētes: qd istos nisi carnales dicam². Nonnullos autē legim⁹ quib⁹ fuit vnicū studiū modū inuestigare factorum. H̄c seje phos vocant: sed a nobis curiosi et vani rectius appellant. Utrisq̄ autē successerūt viri prudentiores q̄ et que fascta et quo² facta sunt trāssiliētes intenderūt aciem mētis: vt ad qd facta sunt vide rent: nec latuit eos qm̄ ppter semetipos oia fecit deus: et om̄ia ppter suos. Om̄ia inq̄ ppter semetipm̄ gratuita bonitate: et om̄ia ppter electos: p̄ eoꝝ. s. utilitate. H̄i sunt spuales viri sic v̄ctes hoc mō tanq̄ q̄ no v̄ctes: s̄ in simplicitate cordis q̄rētes dām. Primi voluptate. scđi vanitate. tertij veritate sūt impleti. Gaudēat q̄ sūt de hac schola: v̄ic̄z de schola spūsancti: vbi bonitatē et disciplinā et sciām̄ discāt. Et dicāt cum psalim. Sup̄ oēs docētes me intellexi. Quare inq̄nunq̄d q̄r bysio et purpura me inclū: q̄r lautorib⁹ cibis abūdāvi. Nunq̄d quia platonis argutiasari stoteliſ versutias intellexi: aut ut intelligēre laborauit. Absit inq̄: sed q̄r testimoniā

hb 3

Secund⁹ arti. In p̄cedēti r̄c. Nūc de mysterio exitiāde curiositatis. **M**ysteriū em̄ trinitatis cū rōne demonstratiua p̄bari nō p̄t. ideo simplicē fide tenenduz est et nō curiose inuestigādū p̄cipue p̄f̄ca. **P**rimo ppter sp̄b̄ensiois ip̄ossibilitatē **S**econd⁹ ppter curiose inq̄stiois p̄culosū **T**ertio ppter talis p̄scruta (tacētions temeritatē. **P**rimo ppter r̄c. q̄r v̄ic̄z sp̄b̄endi nō p̄t Hilari⁹ lib. de trini. Nō putet h̄o sua in/ telligētia sac̄m̄ gn̄atois et p̄cessiois se posse p̄sequi. **U**nī dicit Tho. i. par. q. xxij. P̄bi nō cognouerūt mysteriū diuinap̄ p̄

Pro festo sc̄tē Trinitatis

tua exq̄siui. Hec Bern. Sc̄do ppter curiose investigationis p̄iculositatē. Unde Prover. xxv. Sicut qui mel comedit multum nō est bonū: sic q̄ p̄scrutator est māiestatis opprimeſt a gloria. Ibo Eccl. iij. Anteriora te ne q̄siteris: et fortiora te ne scrutaſtus fueris: sed que tibi p̄cepit deus cogitata ſemp. De mysterio autē trinitatis dicit Aug⁹. Ubi querit vñitas trinitatis: nec alicubi errat p̄iculosis: nec laboriosius aliquid q̄ris: nec fructuosius aliquid inuenitur. Tertio ppter talis p̄scrutatiſis remeritate. Unde Diony. li. de di. no. Non est audiendā dicere aliquid nec cogitare de ſup̄ſubſtātiā occulta diuinitate p̄ter ea q̄ diuinitus nobis ex ſacris eloquhs ſunt exp̄iella. Et Bern. Scrutari de diuina trinitate quiesca curiositas eſt atq̄ temeritas: tenere et credere ſicut ſancta ecclia tenet pietas et ſecuritas. Nolle eā et videre ſicut eā eſta eterna atq̄ ſumma felicitas.

Exemplū autē declaratiū q̄ impossibile ſit p̄rehendere trinitatis mysteriū atq̄ temeraria hoc ſcrutari. Habet in beato Aug. lno: qui eo tpe q̄ libros de trinitate ſcribebat. q̄ ſitus maris ſorū a longe ſequitib⁹ quedā de trinitate mediando deambularet: qndam puer in litore maris inuenit: qui cū quodā cochleari argenteo in qndaz ſouēa quā fecerat aquā de mari fundebat dices le totū mare in iliam ſouēa puerū. Qui Aug⁹. in riſuz. p̄ uocat ait: Quomō fili hoc facere poſſes? Et puer ait: Dihī facili⁹ eſt hoc agere: q̄ tibi qd̄ cogitas adimplere. Tu eñi cogitas in libro tuo mysteriū trinitatis comprehendere: cū liber tuus ſit paru⁹ ad reſpiendū: et ingeniu tuu q̄ſi cochlear ad inquirendū: et ipſa trinitas pelagus immensus ad hauriendū: ſtatimq̄ puer diſparuit. Augustin⁹ autē deo gratias egit cognoscens q̄ puer ille ſibi vera dixit: vix incōprehensibilē eſſe diuinitatē. Rh. xj. Oalitudo diuinitat̄ sapientie et ſcieſtie dei q̄ incōprehensibilia ſunt iudicia eius: et inuestigabiles vie eius: quoniam ex ipso et in ipso ſunt omnia.

Erit⁹ arti. Audit̄is quia de diuinis q̄nō eſt curioſe inuestigandū. Notate qd̄ dicit lex: Non eſt ſine culpa qui rei que ad eñi nō pertinet ſe immisceret. ff. de regi.

luris. Culpa. Donec caſuſ in ceco ſagittat̄ te. xv. q. j. ſ. Ut itaq̄. Ubi de Lamech ceco ſagitta occidētē eain. Exeplificare eſt potes in imperito medico: et in confefſore ignorante: et in iudice q̄ p̄ imperitiā male iudicauit. Imperitia em imputat culpe. j. q. j. Nō eſt puranda. Et ad p̄poſitum noſtra: Si tibi ſufficit ripa matis ad lauāduz pedes: manus: caput: et totū corpus. Nō ne ſtultus eſt ſi q̄ris de illa que eſt in proſfundō: Sic in p̄poſito: ſufficit ad ſalutem cognitione trinitatis qualis tradit⁹ in ſcripta. Ideo temerariu et p̄iculorum eſt vterius inq̄rere. Eccl. iij. Qui amat p̄iculum peribit in illo.

De sanctissima trinitate
Sermo quartus.

Res viiiii

rc. Gratia dñi noſtri ieu xp̄i et charitas dī et coiceatio ſpiſitanci ſit temp cū oib⁹ yobis. ii. Lōrinth. vi. Ibi expreſſe tangit mysterium trinitatis. Ubi ibi pmo notada eſt filii benignitas: cū dī: Gratia dñi noſtri ieu chil. Sc̄do p̄ris eterni charitas: cū dī: et charitas dei. Tertio ſpūſiciſ liberalitas: cum ſubdit⁹: Et coiceatio ſpūſanci. De pmo. ii. Lox. viii. Scitis grām dñi nr̄i ieu chil. rc. De ſc̄do Joan. iij. Sic deo dilexit mū dū rc. De tertio Jo. iij. Spūs v. v. v. ſpū. Tres rc.

Primus arti. An imago trinitatis ſit in hoie: Q, no. Eſa. xl. Lui ſimile ſe ciftis deū aut quā imaginē poneret. Et Lōtra Senef. j. Faciam⁹ hoiem ad ima, et ſi noſtrā. Rūder Tho. j. par. q. xcij. Sicut dicit Aug⁹. li. lxxxiij. q. Ubi eſt imago contnuo et ſilitudo: ſed ubi eſt ſilitudo/nō contnuo eſt imago. Unde ſequit⁹: q̄ imago ſuþ rationē ſilitudinis aliquid addit. s. q̄ ſe ex alio expreſſum. Imago em dī ex eo qd̄ agitur ad imitationē alteri⁹. Ubi ouī qnō tucung⁹ ſit alteri ſile et egle q̄ nō eſt exp̄ſum ex illo. id nō dicit ſuimago ei⁹. Eglitas autē nō eſt de rōne imaginis. q̄ ut dī Auguſti. ibidē. Ubi eſt imago: nō contnuo id eſt eglitas: ut patz in imagine alicuius ip-